

Ліщук Інна Василівна

студентка кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Фінансовий результат господарювання підприємства, що виступає у формі прибутку або збитку, відображає ефективність його операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та служить основним критерієм стратегії суб'єкта господарювання.

Вивчення питань, що стосуються визначення фінансових результатів діяльності підприємства займаються Ф.Ф. Бутинець, Я.В. Лебедзевич, А.Д. Мочерний, Р.В. Скалюк, С.О. Кучеркова, Н.М. Ткаченко.

А.Д. Мочерний визнає фінансовий результат як грошову форму підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражену в прибутках або збитках[8]. Схожої думки дотримується інший український вчений Н. М. Ткаченко, який вважає фінансовим результатом доходи діяльності підприємства за вирахування витрат діяльності[9].

У світовій практиці для визначення величини фінансового результату діяльності підприємств існує три основні підходи[4]:

- 1) фінансовий результат визнають, як різницю між величиною доходів та витрат діяльності підприємства;
- 2) фінансовий результат розглядається, як зміна обсягу чистих активів підприємства протягом звітного періоду. Розмір чистих активів визначається, як вартісна оцінка сукупного майна підприємства за вирахуванням загальної суми його заборгованості та додаткових внесків власників;
- 3) фінансовим результатом називають зміну обсягу власного капіталу підприємства впродовж звітного періоду.

У бухгалтерському обліку світові практики пропонують два основних методи визначення фінансового результату діяльності підприємства [3]:

- 1) балансовий метод;
- 2) метод «витрати – випуск».

Балансовий метод передбачає визначення фінансового результату на підставі основного балансового рівняння, за яким величина активу підприємства відповідає сумі власного капіталу (статутний, резервний, додатковий капітал, прибуток минулих років) та зобов'язань суб'єкта господарювання. За такого підходу, показник фінансового результату буде відображати зміну вартості чистих активів протягом звітного періоду.

В основу методу «витрати – випуск» покладено модель В.В. Леонтьєва[7]. Фінансовий результат розраховується шляхом співставлення доходів та витрат підприємства і коригується на суму зміни залишків запасів та вартості незавершеного будівництва впродовж звітного періоду.

Переваги та недоліки цих методів представлено у таблиці 1 та таблиці 2. В табл. 1 зважується балансовий метод.

Таблиця 1

Переваги та недоліки Балансового методу

Балансовий метод	
Переваги	Недоліки
Порівняно невеликі витрати на збір необхідної інформації	Точність результату залежить від точності всіх інших складових балансу
Сучасне програмне забезпечення дозволяє виконувати необхідну вибірку автоматично та з високою швидкістю	Незначні помилки та невизначеність можуть призвести до значних розбіжностей та неточностей кінцевого результату
Можливість точної діагностики факторів, що впливають на фінансовий результат	Підготовка необхідного масиву даних є доволі складною операцією і вимагає відповідного рівня освіти та практичного досвіду
Отримані дані можуть використовуватись для оцінки альтернативних варіантів розвитку підприємства	Значну увагу варто приділяти визначенню проміжку часу для відбору даних та оцінці їх відповідній реальній ситуації
	Якщо вплив деяких факторів незначний, то вони можуть виявитись неврахованими

Переваги та недоліки методу "Витрати-Випуск" наведено в табл. 2.

Переваги та недоліки методу «Витрати-Випуск»

Метод «Витрати – випуск»	
Переваги	Недоліки
Наявність простих обчислювальних алгоритмів	Великі неточності при використанні в таблицях "витрати - випуск" регіону даних про структуру експорту-імпорту країни
Можливість включення в більш складні моделі	Великі трудомісткість і вартість робіт по збору інформації для створення таблиць "витрати - випуск"
Можливість інформаційного забезпечення (на основі міжгалузевого балансу)	Допущення, що технологічні коефіцієнти не змінюються протягом аналізованого періоду часу, є дуже сильним
Можливість використання результатів дослідження для підготовки рекомендацій у галузі регіональної економічної політики	Відсутність в моделі ринкового ціноутворення, інфляції та інших монетарних факторів.
Наявність змістовних інтерпретацій	Ігнорування в моделі можливих обмежень в пропозиції факторів виробництва

У визначенні фінансових результатів вітчизняні фахівці використовують кілька методів для різних цілей: управлінського обліку, оподаткування та складання фінансової звітності [1,6]. Більш детально ці методи представлено в таблиці 3.

Методи визначення фінансового результату в Україні

Метод	Визначення фінансового результату
Балансовий	1. Результат = Актив - Капітал - Зобов'язання. 2. Зміна вартості чистих активів на початку і наприкінці звітного періоду (лінійний спосіб)
Для великих підприємств	Результат = Доходи – Собівартість реалізованої продукції ± Результати інших видів діяльності
Витрати – випуск (малі підприємства)	$П = Д - В,$ де П – прибуток (чистий дохід); Д – дохід (виручка від реалізації продукції, робіт, послуг); В – витрати матеріальних і фінансових ресурсів, з урахуванням перехідних залишків запасів
Згідно П(С)БО 17 "Податок на прибуток" [2]	Об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається шляхом зменшення суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку і суму амортизаційних відрахувань $П = ВД - ВВ - А$, де ВД – валові доходи, ВВ – валові витрати, А – амортизація; використовується на підприємствах, які підпадають під загальну систему оподаткування
Доходи і витрати за центрами відповідальності	Результат деталізується за центрами відповідальності та поставленою метою дослідження.

Якщо порівнювати фінансові результати, розраховані кожним із методів на одному і тому підприємстві водному звітному періоді, то отримані значення можуть суттєво різнитись. Це спричинено тим, що при розрахунку тим чи іншим методом деякі фактори можуть не враховуватись. На приріст вартості чистих активів впливають такі чинники, як залучення капіталу шляхом емісії цінних паперів або позичання коштів у банку та в інших кредиторів; переоцінка активів на дату складання балансу; вилучення прибутку засновниками; погашення зобов'язань, але не кожен метод бере це до уваги.

Найбільш застосовуваним в Україні є метод «Витрати-Випуск». Хоча показник фінансового результату відображає підсумок фінансово-господарської діяльності підприємства, без відповіді на сьогоднішній день залишається питання про ефективність методів визначення фінансових результатів. В зв'язку з цим, з метою удосконалення процесів формування, оцінки, аналізу та управління фінансовими результатами вітчизняних господарюючих суб'єктів вважаю доцільним впровадження позитивних аспектів міжнародних методик у вітчизняну практику. Важливо впроваджувати у практику підприємств України визначення фінансового результату різними методами, а не лише методом "витрати — випуск". Це дасть можливість отримувати більш точні результати при врахуванні всіх факторів впливу на фінансові результати.

Саме з концепції прибутку як приросту власного капіталу впливає можливість його розрахунку як приросту чистих активів, або як різниці суми залишків активних і пасивних рахунків.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс]: наказ від 7 лютого 2013 року № 73 / Міністерство фінансів України — Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. — Дата доступу: лютий 2017. — Назва з екрана.

2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" [Електронний ресурс] : наказ від 28 грудня 2000 року № 353 / Міністерство фінансів України — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>. — Дата доступу: лютий 2017. — Назва з екрана.
3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 [Текст] / Перекл. з англ. за ред. С. Ф. Голова. — К.: ФПБАУ, 2000.— 1272 с.
4. Голова С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами : приклади та коментарі [Текст]/ С. Ф. Голова, В. М. Костюченко. — К.: Лібра, 2001. — 840 с.
5. Лебедзевич Я. В. Основні тенденції визначення фінансового результату: історичний аспект [Текст] / Я. В. Лебедзевич // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. — 1999. — № 9. — С. 64–72.
6. Кучеркова С.О. Покращення інформаційного забезпечення визначення фінансових результатів та відображення їх у звітності [Текст] / С.О. Кучеркова // Наука й економіка. — 2009. — №4. — С.175–178.
7. Leontief Wassily. Input-Output Economics. — Oxford University Press, USA. — 1986. — P. 448.
8. Мочерний С. В. Політична економія [Текст]: навч. посібник / С.В. Мочерний. — К.: Знання-Прес, 2002. — 687 с.
9. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах : навчальний посібник / Н.М Ткаченко України.-К.; А.С.К. - 2007- 370 с.